

STUDIA MARALIA, sv. V, izdala Academia Alfonsiana, Rim 1967, odnosno Institut za moralnu teologiju pri Lateranskoj univerzi.

Što je rečeno o ostalim svescima ove kolekcije, vrijedi i za ovaj, V svezak. Pisци su ozbiljni teolozi a ne amateri ni avanturisti. Polaze od općeprihvaćenih teoloških načela te po zakonu kontinuiteta nastoje posuvremeniti moralnu a da se ne služe alijeniranim pojmovima, višeznačnim izrazima, baroknim frazama, kako se često danas može čitati. Spominjem članak J. Enderesa, koji obrazlaže kako je neosnovano pozitivističko i biološkičko mišljenje o savjesti (str. 8—28). — R. Frattallone traži elemente za naravnu i nadnaravnu antropologiju u prvoj poslanici sv. Petra. Pri tome doista imamo u vid u biblijsku antropologiju, ali ona je aktualna samo na biblijskom prostoru. — Vrlo suvremeno pitanje odnosa religije i morala, religije i prakse u poslanici sv. Jakova analizira i tumači R. Coriveau (str. 113—125). — O vjeri kao doživljaju i o nekom »osjećanju« Boga u modernoj teologiji i psihologiji raspravlja Sean O' Riordan. Taj se doživljaj ne realizira na čisto subjektivnom prostoru; ne, to je doživljaj »Boga evanđelja«, kako bi rekao K. Barth. To je osobni a ujedno i transcendentni doživljaj, to je Krist u čovjeku ili kršćaninu (str. 127—153). — J. Kuničić prihvaća raspravu s o. A. Reganom na liniji dopuštenosti presađivanja bubrega te zastupa mišljenje da se u prilog tome može formulirati više dokaza, iako nejednake dokazne snage (str. 155—180), dok o. A. Regan zastupa mišljenje da se može navesti samo jedan dokaz, i to s područja ljubavi (str. 179—201). — M. Valković raspravlja o eklezijalnom aspektu sa-

kramenta ispovijedi. Doista dragocjeno promatranje, koje se može bez velika natezanja uklopiti u vjekovnu moralnu. Ona nam pokazuje kako i krepost pokajanja ima svoju socijalnu dimenziju (sv. Toma, III P, 84,3) a ova se opet svodi na onu antičko-triangularnu (I—II 72,4) zbog koje se grijeh zamišlja kao uvreda Boga, sebe i bližnjega i dosljedno — on zahtijeva i društvenu kaznu (I—II 87,1). — Najduži članak obradio je Robert van Kessel o sakramentalnosti braka. On u braku želi naći evanđeosko svjetlo, a ne govori o braku odviše moralistički ili juridički. Primitivci, osobito poljodjelci, u seksualnosti gledaju izvor plodnosti. U plodnosti otkrivaju nešto sakralno, koliko na misteriozan način život ustaje iz smrti. Naprotiv, u atmosferi olimpijskih mitova, seksualni život ide više za afirmacijom ljubavi, intimnih odnosa, jer na taj način čovjek se približava slobodarskom i nemoralnom životu bogova kako ih je taj mit zamišljao. Ova dva elementa: plodnost i ljubavne intimnosti savršeno se izmiruju u Objavi. Svi su ljudi pozvani u život. Oni pobjeđuju smrt u ljubavi, ali onoj bračnoj, vjernoj, integralnoj i plodnoj. Tako je sakramentalnost braka vidljivo sudioništvo u pashalnom misteriju Isusa Krista, u kojemu je plodna ljubav na čudesan način svladala smrt (str. 215—304) — U vezi s istim predmetom slijedi članak Leonarda Buijsa o braku kao lijeku ili zadovoljenju pohote. U kojem je smislu brak lijek protiv pohote? Brak je određen da bude lijek ukoliko moderira pohotu, podlaže je Zakonu, dakle pohotu drži na uzdi, dok spolna čistoća ostvaruje nad njom potpuniju pobjedu. Kako brak to postiže? Upravo time što pohotu drži unutar granica kreposti. Pomoć dolazi od sa-

kramentalne milosti, jer ona usavršuje prirodnu ljubav, učvršćuje nerastavljivost te posvećuje bračne drugove. U to područje spada brak i kao lijek slabosti, tj. ukoliko omogućuje bračnim drugovima da u braku nađu međusobnu pomoć i utjehu. A da li je i sam bračni čin lijek protiv pohote? Ne raste li pohota udovoljavanjem njenih prohtjeva? Radije recimo da zadovoljena pohota liječi, dok bi ona potpuno obuzdana za neke postala izvorom težih padova. I-pak, upravo radi svega ovoga traži se bračna askeza. Dakle, zadovoljenje pohote smiruje bračnog druga i usmjeruje snage u ispravnom pravcu. To se postiže bračnom spolnom čistoćom, bračnom asketizmom. A ta askeza uvodi ravnotežu. Pohota se liječi, sređuje, a život usređuje. — Konačno Kevin O' Shea iznosi uvjete uz koje bi mogla biti od velike pastoralne koristi ne samo kerigmatska nego i antropološka teologija propovijedanja. Prikazuju se teme kršćanskog misterija kako su ih proživljavale pojedine osobe, osobito u temeljnom težnju prema apsolutnoj Ljubavi. Najbolje je da se sve to iznosi dijalogalno, u razgovoru između prisutnih. Tako će svaki pojedinac življe doživljavati kršćanstvo.

J. Kuničić

F. LAMBRUSCHINI, *Verso una nuova morale nella Chiesa?*, Brescia, 1967; dva sveska, prvi: o principima moralnog reda; drugi: o pravednosti u moralci i u kršćanskom životu.

Moralist će uskliknuti: napokon da vidimo koji priručnik moralke u ovo pokoncilsko vrijeme! Odmah će konstatirati da pisac slijedi tradicionalna načela, ali da želi govoriti ljudima današnjice. S tog gledišta djelo se mora pozdraviti i željeti da što prije i ostali svesci ugledaju svjetlo dana.

Međutim, djelo nije pisano za visoke bogoslovne škole, još manje za teološke fakultete. Pisano je za institute, za laike koji se žele formirati za laički apostolat. Dovoljan je i taj motiv da potpuno opravda pisanje takve knjige. U stva-

ri, to su predavanja što ih je pisac održao na jednom od sličnih instituta.

Posve razumljivo da se pisac ne drži stereotipne terminologije. Način iznošenja nauke je jednostavan, jasan, jer dobro zna da slušatelji nemaju potrebne teološke pretpriprave. Vrlo je važno računati s tim faktorom, jer tu i tamo postupa se kao da laici iz bilo kojeg područja mogu pratiti teološka suptilna razmatranja, ocijeniti ih te ih provesti u djelo. Pri tome se podržavaju ne male iluzije u dušama mnogih. Ako se za svaku znanost traži specijalizacija, to se traži i za teologiju. Podaci koje primaju laici redovito su nedovoljni da bi oni mogli korisno slijediti specijalizirana izlaganja profesionalnih teologa.

Djelo će biti od koristi u prvom redu onima koji predavaju na sličnim institutima za laike, zatim laikima, a i svima koji žele teško teološko gradivo razmatrati u jednostavnoj, reklo bi se: pučkoj formi.

J. K.

Dr B. DUDA, *Maria in S. Scriptura*, tiskano u V svesku Marijanskog kongresa održanog u S. Domingu god. 1965.

U BS 3—4 (1966) 563 sl. donijeli smo članak o odnosu Marije kao duhovne majke prema Crkvi Kristovoj, prema svakom vjerniku. Pisac ove studije ispituje sadržaj biblijskog teksta Iv 19, 26—27 koliko se on iznosi u dokumentima rimskih papa. U drugom dijelu studije iznosi kao zaključak smisao i autoritet toga naučnog sadržaja. Smisao teksta nadovezuje na onaj literalni smisao (nazvan »plenior«), tj. onaj koji se ne oslanja na golom izrazu, nego je formuliran i u Predaji i učiteljstvu Crkve te izrađen i prema analogiji s drugim vjerskim istinama. A koji je autoritet uključen u tom tumačenju teksta? Kako će se orijentirati bibliclist? Cuvat će se pretjeranosti bilo maksimalizma bilo minimalizma: niti autoritet jednostavno prihvatiti u njegovoj širini, niti ga pretjerano skućiti. Crkve-